

Handlingsprogram mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme

2020-2024

POLITIET
ØST POLITIDISTRIKT

Sarpsborg
kommune

NNHOLD	
SARPSBORG SOM EN DEL AV VERDEN	3
HENVISNINGER OG LINKER TIL AKTUELLE PLANER OG DOKUMENTER	3
FORORD	4
DEL I INNLEDNING	5
INNLEDNING	5
1.1 FORMÅL OG HENSIKT – SLIK VIL VI HA DET	6
1.2 MÅLGRUPPER	6
1.3 OPPFØLGING AV HANDLINGSPROGRAMMET	6
1.4 HVA ER HATKRIMINALITET, RADIKALISERING OG VOLDELIG EKSTREMISME?	7
DEL II UTFORDRINGSBILDET OG FOREBYGGING	8
2.0 UTFORDRINGSBILDET	8
2.2 SÅRBARHET FOR HATKRIMINALITET, RADIKALISERING OG VOLDELIG EKSTREMISME	9
2.3 HVORDAN FOREBYGGE HATKRIMINALITET OG VOLDELIG EKSTREMISME?	10
DEL III INNSATSOMRÅDER OG TILTAK – SLIK VIL VI HA DET	11
3.0 INNSATSOMRÅDER	11
3.1 TRYGG I BARNEHAGE OG SKOLE	12
3.2 TRYGG I HJEM OG FRITID	14
3.3 TRYGG I GATA OG NÆRMILJØ	16
3.4 TRYGG PÅ NETT	18
3.5 TRYGG I DEBATT	19
3.6 TRYGG I BØNN	20
3.7 TRYGG PÅ Å OPPDAGE OG MELDE IFRA TIL KOMMUNE OG POLITI	21
3.8 TRYGG PÅ OPPFØLGINGSARBEIDET AV BEKYMRINGER, RADIKALISERTE PERSONER OG DERES NETTVERK	22
3.9 TRYGG I FOREBYGGING AV HENDELSER SOM PÅVIRKER LOKALSAMFUNNET	24
VIKTIG KUNNSKAP I DETTE ARBEIDET	26

Sarpsborg som en del av verden

Henvisninger og linker til aktuelle planer og dokumenter

Internasjonal forankring:

- [Nordic Safe Cities](#)
- [FNs bærekraftsmål](#)
- [EU-nettverket RAN](#)

Nasjonal forankring:

- [Regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, revidert 2020](#)
- [Strategi mot hatefulle ytringer 2016-2020](#)
- [Handlingsplan mot antisemittisme 2016-2020](#)
- [Regjeringens handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion 2020-2023](#)
- [Regjeringens handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer 2020-2023](#)

Lokal forankring:

- [Samfunnsplanen](#)
- [Kommunedelplan for mangfold, inkludering og likeverd](#)
- [Handlingsplan mot vold i nære relasjoner](#)

Forord

Med *Handlingsprogram mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme* skal det arbeides sammen for et godt og trygt Sarpsborg. Alle innbyggere i Sarpsborg skal kunne leve uten frykt for å bli utsatt for hatkriminalitet eller voldelig ekstremisme, og ingen form for religiøs eller politisk overbevisning rettfærdiggjør angrep på vårt demokrati og frie samfunn.

Dette krever en bred forebyggende innsats både av kommunen, politiet og alle innbyggerne våre.

FNs bærekraftsmål¹⁶ omhandler fred og rettferdighet. Dette målet vektlegger fredfulle og inkluderende samfunn. FNs bærekraftsmål 11 vektlegger å styrke inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige lokalsamfunn. Flere av FNs mål om bærekraft sammenfaller med målet for dette handlingsprogrammet.

Siden hatkriminalitet og voldelig ekstremisme kan skyldes mange årsaker kreves det innsats på flere områder. Et nært samarbeid mellom kommunale virksomheter, politiet, statlige tjenester, fylkeskommunen, frivillige organisasjoner, trossamfunn og nærmiljøer er vesentlig.

Dette arbeidet hviler på gode inkluderende tiltak for barn og unge som skaper gode oppvekstmiljøer og motvirker utenforskap. Særs viktig i denne sammenhengen er arbeidet for mangfold og inkludering, gode levekår, trygge barnehage- og skolemiljøer, bekjempelse av familievold og vold i nære relasjoner.

FN og Regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme fremhever nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Dette for å bygge kapasitet på alle nivåer og for å forebygge hat, vold og bekjempe terrorisme. Sarpsborg ble medlem i alliansen Nordic Safe Cities i 2018. Kommunen er deltagende i nasjonalt og internasjonalt samarbeid for å sikre kunnskap om globale trender, ivareta demokratiske verdier og sammen arbeide mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme.

Et inkluderende lokalsamfunn hvor det er rom for ulikhet, og hvor andres gruppetilhørighet ikke oppleves truende, er avgjørende for et trygt Sarpsborg. Gjennom dialog og møter mellom mennesker brytes fordommer ned og forståelse skapes på tvers av ulikhet. I dette handlingsprogrammet presenteres tiltak (*Slik vil vi ha det*) som fremmer tidlig innsats og arbeid rettet mot sårbare personer og grupper som involverer seg i voldelig ekstremisme. For å skape et trygt lokalmiljø for alle skal vi arbeide med både forebygging og beredskap samtidig.

Vi står sammen for å ivareta ytringsfriheten og demokratiet, uten hatkriminalitet og voldelig ekstremisme.

Sammen skaper vi Sarpsborg!

Stasjonssjef

Ordfører

Del I Innledning

Innledning

Regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme fremhever tidlig og bred innsats på flere nivåer for å lykkes i dette arbeidet. Regjeringens strategi mot hatefulle ytringer forplikter også kommunen til å bekjempe hatefulle ytringer og intoleranse.

Samarbeidsavtalen mellom Sarpsborg kommune og Øst politidistrikt inneholder flere satsningsområder, deriblant forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Hatkriminalitet er et prioritert område i politiet.

Handlingsprogrammet mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme for Sarpsborg kommune skal sikre og styrke en helhetlig innsats. Hatkriminalitet har ulike konsekvenser. På individnivå er det direkte konsekvenser for den som utsettes, som psykisk stress, begrenset bevegelses- og ytringsfrihet, og frykt. På gruppenivå kan enkelte grupper trekke seg tilbake fra offentligheten og tilegne seg negative stereotypier. På samfunnsnivå kan konsekvensene være at diskriminering normaliseres og i ytterste konsekvens motivere til legitimering av straffbare handlinger og vold.

Den ytterste konsekvensen av hatkriminalitet, radikaliserings og voldelig ekstremisme er terror. Europaparlamentet viser til at terror utgjør omfattende samfunnskostnader både økonomisk og menneskelig. Konsekvenser ved terrorangrep er tap av liv, livsendringer for ofre, økonomisk nedgang for næringsliv, byer og nasjoner, samt redusert trygghet og tillitt til politikere, befolkning og politi. Samtidig som øyenvitner til terror øker gjennom media (World Economic Forum 2018).

Det betyr at vi må investere i forebygging og beredskap samtidig. Forebyggende arbeid er sentralt for å sikre grunnleggende verdier som trygghet, menneskerettigheter og demokrati. Et viktig behov er å leve trygt uten frykt for hat og vold. Programmet vektlegger at alle skal arbeide aktivt på tvers av fagområder for å skape et trygt og godt lokalsamfunn, med konkrete tiltak basert på erfaringer lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

«Forebygging må skje i en kommune, og en eventuell rehabilitering av ekstremister eller fremmedkrigere må også skje i en kommune» (Bjørgero & Gjelsvik, 2015).

«Årsakene til radikaliserings er sammensatt, da må også tiltakene være det» (Bjørgero, 2015).

1.1 Formål og hensikt – Slik vil vi ha det

Sammen skaper vi det gode og trygge hjemstedet.

Sarpsborg kommune skal gjennom dette handlingsprogrammet sikre og styrke en helhetlig innsats mot hatkriminalitet, radikaliserings og voldelig ekstremisme. Handlingsprogrammet vektlegger arbeidet med trygghet på ulike innsatsområder:

Slik vil vi ha det:

- Trygg i barnehage og skole
- Trygg i hjem og fritid
- Trygg i gata og nærmiljø
- Trygg på nett
- Trygg i debatt
- Trygg i bønn
- Trygg på å oppdage og melde fra til kommune og politi
- Trygg på oppfølgingsarbeidet av bekymringer, radikalisererte personer og deres nettverk
- Trygg i forebygging av hendelser som påvirker lokalsamfunnet

Dette arbeidet krever at det jobbes målrettet med:

- Kunnskap og kompetanse
- Samarbeid, dialog og koordinering
- Sikkerhet og beredskap

1.2 Målgrupper

- Sarpsborg kommunes innbyggere
- Ansatte i Sarpsborg kommune, Øst politidistrikt og andre relevante aktører som arbeider med forebygging, avdekking og håndtering av hatkriminalitet, radikaliserings og voldelig ekstremisme
- Politikere
- Personer som står i fare for å bli radikaliseret og rekruttert til voldelig ekstremisme
- Personer som er involvert i voldelige ekstreme miljøer, personer som ønsker å forlate ekstreme miljøer, eller personer som opererer alene, samt deres familie/nettverk
- Personer som har deltatt i kamphandlinger i utlandet, og deres familie/nettverk

1.3 Oppfølging av handlingsprogrammet

Sarpsborg kommune vil benytte Politirådet og SLT-modellen for å følge opp handlingsprogrammet. SLT står for samordning av kriminalitetsforebyggende tiltak. SLT-modellen har tre nivåer med Politirådet som styringsgruppe, SLT-arbeidsutvalg med virksomhetsledere, fylkeskommune og politiets representanter, samt et utøvende nivå. Kommunen har egen SLT-koordinator. For å styrke den helhetlige innsatsen i dette handlingsprogrammet må oppfølging av tiltaksdelen forankres i SLT-modellen. Alle kommuneområder, fylkeskommune, politiet, statlige tjenester og frivillige organisasjoner har et felles ansvar for et trygt Sarpsborg uten hatkriminalitet og voldelig ekstremisme.

1.4 Hva er hatkriminalitet, radikalisering og voldelig ekstremisme?

Innen fagområdet hatkriminalitet, radikalisering og voldelig ekstremisme er det flere ulike begreper som kan oppleves uklare.

Hatefulle ytringer: Hatefulle ytringer defineres ofte som et samlebegrep for *stigmatiserende, diskriminerende, nedverdiggende og truende ytringer som er rettet mot et individ eller en gruppe på grunnlag av bestemte gruppekarakteristikker* (Nadim, Fladmoe, Enroljas, 2018).

Både straffeloven, likestillings- og diskrimineringsloven og arbeidsmiljøloven er aktuelle lover som regulerer diskriminering og hat.

Hatkriminalitet er straffbare handlinger motivert av hat eller negative holdninger på grunn av etnisitet, religion, livssyn, homofil orientering eller nedsatt funksjonsevne. Disse gruppene har rett på vern etter [straffeloven § 185](#). (Politiet.no, 2019).

Radikalisering er en prosess der en person utvikler aksept for eller vilje til aktivt å støtte eller delta i voldshandlinger for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål (Trusselvurdering PST, 2019).

Radikalisator er en person som trekker andre inn i en radikaliseringsprosess til ekstremisme (Temarapport PST, 2019).

Voldelig ekstremisme defineres som aksept av, aktiv støtte til eller deltakelse i voldshandlinger for nå politiske, ideologiske eller religiøse mål (PST 2019).

Disengagement viser til endring av atferd med løsrivelse fra voldelig ekstreme miljøer (Horgan & Bjørge 2009).

Av-radikalisering viser til endring av holdninger som støtter voldelige handlinger (Horgan & Bjørge 2009).

Konspirasjonsteorier er en forklaringsmodell som dreier seg om at myndighetene og/eller andre mektige organisasjoner eller personer har en skjult agenda som fremmer hemmelige sammensvergelses. Med et omfangsrikt og innfløkt nett av fakta og spekulasjoner vil konspirasjonsteoretikeren ha som mål å bevise overordnede og ondskapsfulle sammensvergelses.

Fremmedkriger beskriver individer som reiser til et annet land enn der de har statsborgerskap eller er bosatt med den hensikt å planlegge, trene eller delta i terrorist aktiviteter eller utføre slike handlinger (FNs sikkerhetsråds resolusjon 2178, vedtatt 24. september 2014. UNSC, Counter Terrorism Committee 2014).

Terrorisme er en illegal voldsmetode og en form for voldelig ekstremisme (FN) jmf. Straffeloven, kapittel 18 om terrorhandlinger og terrorrelaterte handlinger. I norsk lov av 20. mars 1998. Nr 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste § 3 heter det at terror er; "Ulovlig bruk av, eller trussel om bruk av, makt eller vold mot personer eller eiendom, i et forsøk på å legge press på landets myndigheter eller befolkning eller samfunnet for øvrig for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål" (lovdata.no).

Del II Utfordringsbildet og forebygging

2.0 Utfordringsbildet

Hatkriminalitet og voldelig ekstremisme rammer både enkeltpersoner og samfunnet. Det truer demokratiet.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) utgir årlig sin trusselvurdering. Trusselbildet er komplekst og endrer seg etter hendelser eller situasjoner i verden, noe som vil påvirke trusselnivået her hjemme eller omvendt. Enkelthendelser kan inntreffe brått og få en stor innvirkning på samfunnet. En vurdering av fremtiden vil ifølge PST alltid være usikker. Trusselvurderingen til PST er med på å danne grunnlaget for vårt forebyggende arbeid, og håndtering av bekymringer knyttet til personer og miljøer der ekstreme og hatefulle tanker får vokse frem.

Politiet og PST skal forebygge, avverge, etterforske og påtale straffbare forhold. Sarpsborg kommune har et annet mandat. Kommunen skal forebygge hatytringer, hatkriminalitet, vold og ekstremisme. I skolen og i samfunnet for øvrig står ytringsfriheten og religionsfriheten sentralt sammen med andre verdier som er nedfelt i lovverk og planer.

Grensegangen mellom legale og straffbare ytringer kan være en utfordring for Sarpsborg kommune og politiet. I handlingsprogrammet benyttes begrepene hatkriminalitet og voldelig ekstremisme om handlinger som er straffbare.

Det er flere utfordringer som gjør det krevende å forebygge og motvirke hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Både fremveksten av internett og sosiale media som arena for hatkriminalitet og ekstremisme, internasjonale forhold, og faren for økt polarisering mellom ulike grupperinger. De senere årene har hatytringer, hatkriminalitet og ekstremisme økt i omfang på internett og sosiale media. Utfordringen er rask spredning, ofte anonym og i et større omfang både nasjonalt og internasjonalt enn tidligere. Ekstremisme på internett kan forsterkes og overføres til fysiske sosiale nettverk. Konspirasjonsteorier er en annen økende utfordring som kan påvirke en radikaliseringsprosess, fra motivasjon til indoktrinering, gruppetilhørighet, og det å bruke vold.

Det skilles i hovedsak mellom tre kategorier av ekstremistiske tanker og bevegelser; høyreekstremisme, islamistisk ekstremisme og venstreekstremisme. Disse har konkrete ideologier og spesielle tanker om hvordan samfunnet er og bør være. I Norden er det radikaliserede individer og grupper som er villige til å bruke vold for å oppnå sine mål. De ekstreme gruppene har ofte radikaliserende som trekker andre med seg inn i en radikaliseringsprosess. Polarisering mellom ulike retninger kan føre til radikalisering, rekruttering av nye grupper og voldelige hendelser.

Forskning viser at muslimfiendtlighet, fordommer og negative holdninger til muslimer er en utfordring både i Norge og internasjonalt. To av de alvorligste terrorangrepene i Norge er utført av personer med høyreekstreme holdninger. Dette gjelder angrepene i regjeringskvartalet og på Utøya i 2011, samt angrepet på Al-Noor moskeen i Bærum og drapet på terroristens søster i 2019.

Personer som har flere enn ett minoritetskjennetegn, for eksempel både lesbiske, homofile, bifile og transpersoner og med innvandrebakgrunn, er langt mer utsatt for hatytringer enn personer som har ett minoritetskjennetegn (Fladmoe, Nadim og Birkvad 2019).

Mange vegrer seg for å delta i den offentlige samtalen av frykt for å bli møtt med hetsende, eller trakasserende ytringer. Dette er et demokratisk problem. Kommunens sentralforbund (KS) gjennomførte en undersøkelse i 2019, hvor 43 prosent av lokalpolitikere har opplevd hatefulle ytringer eller trusler. Halvparten har vurdert å gi seg i politikken, og 15 prosent har

sluttet på grunn av dette (Ipsos 2019). I en undersøkelse blant stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer rapporterer mer enn 80 prosent at de har opplevd minst én form for uønsket atferd, trusler eller mottatt noen form for hatmeldinger, enten gjennom direkte kontakt eller gjennom sosiale medier (Bjørge og Silkoset 2017).

I distriktet er det innbyggere tilknyttet ulike ekstreme retninger. Det er individer som er i radikaliseringsprosess, personer som er involvert i ekstreme miljøer, samt utreiste og hjemvendte fremmedkrigere. Det er en økning av holdninger, aktiviteter og hendelser knyttet til fremmedhat og høyreekstremisme.

2.2 Sårbarhet for hatkriminalitet, radikalisering og voldelig ekstremisme

Det finnes ikke en enkel forklaring på hvorfor en person er sårbar for hatkriminalitet, radikaliseres og kan bli en voldelig ekstremist. Derfor trengs det både god beredskap og tidlig innsats for å fange opp sårbare personer i en risikosone. Erfaringer nasjonalt og i Sarpsborg tyder på at ulike sårbarhets- og levekårsfaktorer kan føre til utenforskap som igjen kan fremme hat, radikalisering og ekstremisme. Årsaken til radikaleringen kan variere veldig. Likevel er det ofte bestemte drivkrefter eller motivasjonsfaktorer som forårsaker radikaleringen. Disse kan deles inn i fire kategorier:

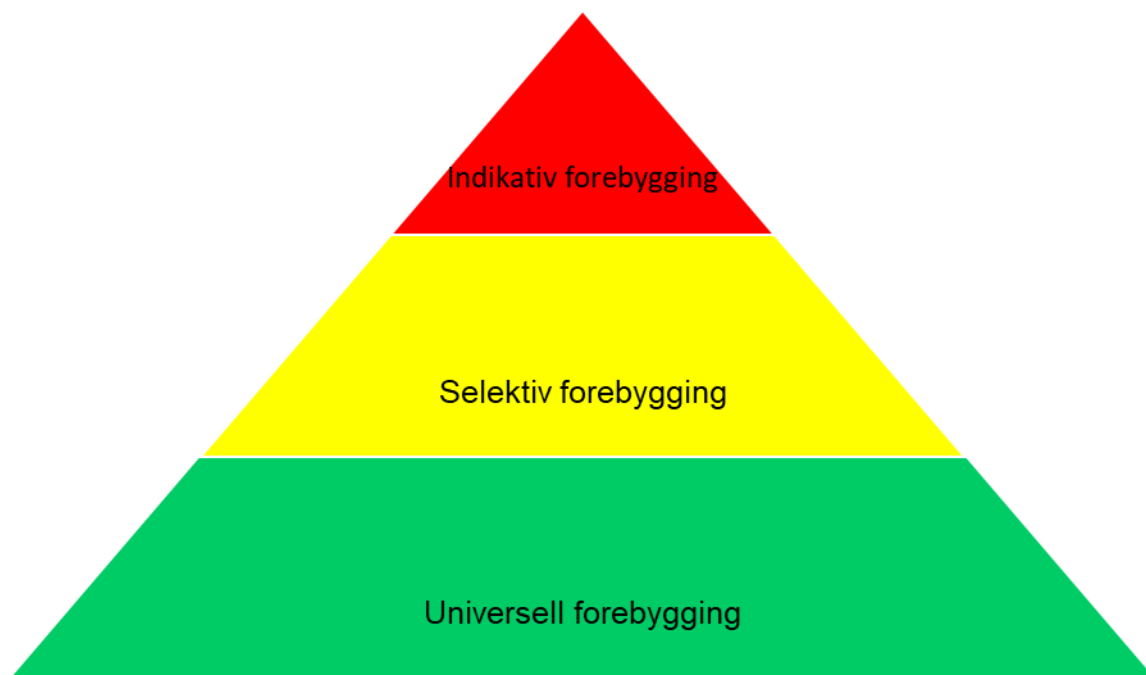
1. **Søken etter tilhørighet og trygghet** – ekstremister som blir drevet av et ønske om tilhørighet, vennskap og beskyttelse.
2. **Idealisme og urettferdighet** – ekstremister som er drevet av politiske og ideologiske mål, og engasjerer seg på grunn av andres lidelser.
3. **Sosial frustrasjon** – ekstremister som drives av et oppgjør med en vond fortid eller livssituasjon, og som kan ha erfart vold, diskriminering og rusmisbruk.
4. **Søken etter spenning eller mening i livet** – ekstremister som er drevet av fantasier om å være en helt som kjemper voldelig for det «gode» mot det «onde» (Bjørge 2015, I: FN 2019. fn.no)

Det kan være flere motivasjonsfaktorer som er gjeldende, noe som igjen kan gi ulike kombinasjoner av bekymringstegn i en radikaliseringsprosess. Hvis tegn på søken mot radikale miljøer oppdages tidlig, er det gode muligheter for å hindre videre radikalisering. Noen mulige bekymringstegn kan være intoleranse for andres synspunkt, ensidig verdensbilde, endring av omgangskrets, endring i livssituasjon, tap av arbeid og at vedkommende virker opptatt av og søker etter ekstremistisk materiale. Det er viktig å huske at et bekymringstegn alene ikke trenger ha betydning, men dersom summen blir stor kan det danne grunnlag for bekymring.

2.3 Hvordan forebygge hatkriminalitet og voldelig ekstremisme?

Arbeidet med handlingsprogrammet må baseres på de samme grunnprinsippene som ved forebygging av kriminalitet. Forebyggingen må skje på ulike nivåer i kommunen, politiet og i lokalsamfunnet. Nivåer for forebygging kan deles inn i universell, selektiv og indikativ forebygging.

Universell forebygging omfatter innsats rettet mot alle uten å skille mellom grupper eller individer. Dette er tiltak som benyttes før problemer oppstår.

Selektiv forebygging er tiltak rettet mot risikogrupper og/eller situasjoner med forhøyet risiko for å utvikle problemer. Tiltakene her skal motvirke negativ utvikling.

Indikativ forebygging er tiltak rettet mot enkelt individer hvor risikofaktorer og/eller konkrete problemer er observert eller opplevd.

(Rundskriv Q-16/2013 Forebyggende innsats for barn og unge).

Tiltaksdelen med innsatsområdene *Slik vil vi ha det* i handlingsprogrammet markerer tiltakene med farger etter hvilket forebyggende nivå og målgrupper de omfatter.

Del III Innsatsområder og tiltak – Slik vil vi ha det

3.0 Innsatsområder

Målet for dette handlingsprogrammet er *Sammen skaper vi det gode og trygge hjemstedet.*

For å bygge motstandskraft og håndtere hatkriminalitet og voldelig ekstremisme, kreves det målrettede tiltak og bred tilnærming på flere innsatsområder. Tiltakene må gjennomføres av kunnskap, samarbeid, dialog, koordinering, sikkerhet og beredskap. Det er avgjørende å jobbe sammen om de gode tiltakene under innsatsområdene *Slik vil vi ha det:*

- Trygg i barnehage og skole
- Trygg i hjem og fritid
- Trygg i gata og nærmiljø
Trygg på nett
- Trygg i debatt
Trygg i bønn
- Trygg på å oppdage og melde fra til kommune og politi
- Trygg på oppfølgingsarbeidet av bekymringer, radikalisererte personer og deres nettverk
- Trygg i forebygging av hendelser som påvirker lokalsamfunnet

Det å være trygg på ulike arenaer i Sarpsborg fordrer forebyggende innsats som styrker tillit, respekt, ytringsfrihet, likestilling, toleranse og demokrati. I arbeidet for å forebygge hatkriminalitet og voldelig ekstremisme er det avgjørende at sårbare personer eller ekstreme miljøer blir fanget opp, og får helhetlig og koordinert oppfølging over tid for å snu en negativ utvikling.

3.1 Trygg i barnehage og skole

Regjeringens planer mot hatytringer, radikalisering og voldelig ekstremisme fremhever barnehagen- og skolens ansvar for å fremme helse, trivsel og læring for alle barn og elever, og arbeide forebyggende for å forhindre utenforskap. Sarpsborg kommune vedtok den 06.10.2020 et eget handlingsprogram *Tett på for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø* som beskriver hvordan virksomhetene skal arbeide for å forebygge ensomhet, krenkelser og utenforskap.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Trygg i barnehage	<p>Handlingsprogrammet Tett på for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø. Ansvar: Kommuneområde oppvekst</p>
	<p>Kompetansehevende dager og temaer Innsats som øker kunnskap om hatytringer, demokrati og ekstremisme hos både barn og ansatte. Feire FN-dagen, lage Hei-dag som styrker inkludering er tema tiltak som er fremhevet av ungdomsrådet. Ansvar: Kommuneområde oppvekst</p>
	<p>Veileder fra bekymring til håndtering av radikalisering og ekstremisme Lokal veileder for ansatte med både kunnskap og kontaktinformasjon utarbeides. Regjeringen har utarbeidet egen nasjonal veileder. Ansvar: SLT-modellen Samarbeid med: Politiet</p>
Trygg i skole	<p>Handlingsprogrammet Tett på for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø Ansvar: Kommuneområde oppvekst</p>
	<p>Undervisningsopplegg og støttemateriell Regjeringens handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme har Dembra som undervisningstiltak for skolene. I see you see er et annet tiltak anbefalt av Nordica Safe cities fra Helsinki. Demokratiopplæring, ekskursjon til Holocaust senteret, Utøya eller temadager er eksempler på andre opplegg som er sentrale for å styrke elevene i demokrati og kritisk tenkning. Ansvar: Kommuneområde Oppvekst, enkelte skole Samarbeid med: SLT-modellen</p>
	<p>Kompetansehevende dager og temaer Øke kunnskap om demokrati, inkludering, hatytringer og ekstremisme for elever, ansatte og foreldre. For eksempel tiltak som Dialogdager for elever og ansatte i samarbeid med Dialogforum i Østfold. Temadag, undervisning, foreldremøter om hatkriminalitet, radikalisering og ekstremisme i samarbeid med politiet. Feire FN-dagen, brobyggende fotball turnering, gjennomføre Hei-dag som en inkluderende markering er andre tiltak som er fremhevet av ungdomsrådet. Ansvar: Kommuneområde oppvekst Samarbeid med: Dialogforum, Politiet, SLT-modellen</p>

	Veileder fra bekymring til håndtering av radikaliserings og ekstremisme Lokal veileder for ansatte med både kunnskap og kontaktinformasjon utarbeides. Regjeringen har utarbeidet egen nasjonal veileder. Ansvar: SLT-modellen Samarbeid med: Politiet
	Samhandlingsteam Kommunen har samhandlingsteam som er tverrfaglig sammensatt hvor tjenester i samarbeid med familier kan melde inn saker. Samhandlingsteamet rettet mot ungdom 16-25 kan også bistå rundt ungdom det er knyttet bekymring om kriminalitet og radikaliseringsprosesser. I slike innmeldte saker kan SLT-koordinator og politiet bli innkalt som representanter i samhandlingsteamet. Ansvar: Kommunen ved koordinator for samhandlingsteamet Samarbeid med alle relevante kommunale virksomheter, fylkeskommunale og statlige tjenester.

3.2 Trygg i hjem og fritid

Foresatte, samt ledere i fritidsaktiviteter, foreninger og trossamfunn har en viktig rolle for å skape et trygt hjem og en trygg fritid for barn og unge. De er den første forsvarslinjen for å oppdage og forhindre hatkriminalitet, radikalisering og potensiell rekruttering av voldelige ekstremister.

Det å være ungdom og ung voksen byr på gleder, men også ulike utfordringer. Det å gi barn og unge konstruktive måter å håndtere følelser og konflikter uten hatytringer og vold, må vektlegges både i hjem og fritidsarenaer. Ungdomsrådet har fremhevet viktigheten av trygge fritidsaktiviteter uten skjellsord og hatprat.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Trygg i hjem og fritid	<p>Foreldreveiledning Foreldreveiledningsprogrammet ICDP er et tiltak som er fremhevet av regjeringen i det forebyggende arbeidet mot ekstremisme. Andre effektive foreldreveiledningsprogram som <i>De utrolige årene</i> kan også benyttes. Læringscenteret har sertifisert ICDP-veileder på flere språk, og gjennomfører grupper med dette foreldrestøttene programmet. Ønsker å utvide til flere språk, og styrke samarbeid med flere virksomheter for bredere tilbud. Kartlegge sertifiserte i kommunen, danne nettverk, og samarbeid med andre kommuner. Styrke forankring og utvikle langsiktig plan. Ansvar: Kommune område helse og velferd og kommune område oppvekst Økonomi: Søke tilskudd Samarbeid med NAV team flyktning</p>
	<p>Aktivitetstilbud på skolen i fritiden Arbeide for flere gratis fritidsaktiviteter på skolen og i nærmiljø i samarbeid med lag og foreninger som øker inkludering, medvirkning, mestring og trygghet. Ansvar: Kommuneområde oppvekst og kommuneområde samfunn Samarbeid med: Lag og foreninger</p>
	<p>Flexid Flexid er et bevisstgjøringskurs for ungdom fra 15 år med krysskulturell oppvekst. Kurset kan tilbys ved enkelte skoler, og interesserte kan melde seg på (gjennomføres utenfor skoletid). Det skal i planperioden arbeides for at det opprettes Flexid kurstilbud for ungdom, og får på plass/utdannet godkjente kursledere. Ansvar: SLT-modellen Økonomi: Søke tilskudd I samarbeid med: Den enkelte skole, samt virksomheter som kultur, Nav. læringscenteret og forebyggende tjenester</p>
	<p>Nettverk for møteplasser Øke dialog og samarbeid mellom ulike aktører og møteplasser for ungdom for å styrke samarbeid om ferie- og fritidsaktiviteter, dele kunnskap og erfaringer. Eget nettverk og koordinering opprettes. Ansvar: Virksomhet kultur Samarbeid med: SLT-modellen, lag og foreninger som har møteplasser for ungdom.</p>

	<p>Kampanje for forebygging av hatkriminalitet på fritidsarenaer og ut mot befolkningen Ansvar: Kommunen og idrettsrådet Økonomi: Søke tilskudd Samarbeid med: Idrettsrådet, ungdomsrådet, flerkulturelt råd, eldrerådet, samt andre nasjonale og lokale organisasjoner.</p>
	<p>Trygghetsuka i Sarpsborg Det å være trygg uten hat, vold i nære relasjoner og ekstremisme i hjem og i fritiden krever økt fokus. I planperioden skal det arbeides for at relevante tiltak og temaer i dette handlingsprogrammet inkluderes i Trygghetsuka. Ansvar: SLT-modellen</p>

3.3 Trygg i gata og nærmiljø

Samarbeid, dialog, koordinering og innsats på tvers av tjenester, lokalmiljøer, sektorer, kommuner og landegrenser er fremhevet i regjeringens handlingsplan og i FN's bærekrafts mål

I for å lykkes i forebyggingsarbeidet mot hat, voldelig ekstremisme og terror. Sarpsborg er medlem i alliansen Nordic Safe Cities for å sammen skape trygge nordiske byer uten frykt, hat, vold og ekstremisme. Deltagelse i ulike nettverk styrker Sarpsborg sitt arbeid.

Når innbyggere i et nærmiljø føler seg sett, hørt og møtt i hverdagen blir de rustet for ulike utfordringer i livet. Forebyggende arbeid som styrker identitet, tilhørighet, og som gir sammenheng og mening er viktige. Ivaretagelse av ytringsfriheten i det offentlig rom er viktig for demokratiet.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Trygg i gata og nærmiljø	<p>Trygghetsvandring Trygghetsvandring er en metode som samler sentrale ledere og andre aktører for vandring i et utvalgt område. Hensikten er å kartlegge og deretter iverksette fysiske tiltak som kan øke trygghetsopplevelsen for barn og voksne i nærmiljøet. Ansvar: Politirådet Sammen med: iSarpsborg, gårdeiere og andre relevante aktører.</p>
	<p>Gatemegling I Gatemegling får ungdom redskaper til å løse konflikter på en konstruktiv måte uten bruk av vold. Grunntanken i Røde Kors Gatemegling er at ungdom selv er best egnet til å endre det som skaper utrygghet i miljøene deres. Gjennom opplæring i Gatemegling blir ungdom 13 - 25 år, rustet til å mestre egne konflikter og megle i andres. Ansvar: Røde Kors Sammen med: SLT-modellen</p>
	<p>Nærmiljøarbeid etter ABCD- metoden Sarpsborg kommune har mål om å ha en kultur basert på åpenhet, tillit, inkludering og deltakelse. Metoden går ut på å identifisere og mobilisere allerede eksisterende, ofte underkjente, lokale ressurser og benytter de på nye måter. Hente frem lokalsamfunnets styrker framfor problemer. Ved å involvere innbyggerne, sikter ABCD-metoden på å skape tryggere, mer velfungerende og inkluderende lokalsamfunn. Ansvar: Kommuneområde samfunn Samarbeid med: lokalsamfunnets aktører</p>
	<p>Medlemskap i Nordic Safe Cities Nordic Safe Cities er en allianse som arbeider for å sikre trygge byer i Norden. Gjennom samarbeid og felles mål deler nordiske byer erfaringer, kunnskap og innsats mot polarisering, hat, vold og ekstremisme. Sarpsborg som by er medlem. Ansvar: Politirådet Økonomi: 200.000 kr</p>

	<p>Trygg by Norge Gjensidigstiftelsen har inngått samarbeid med Nordic Safe Cities-alliansen. Kommunen deltar i Trygg by Norge-nettverket i prosjekter som støttes med tilskudd av Gjensidigstiftelsen. Ansvar: Politirådet Samarbeid med: Politiet, politikere, ungdomsråd og relevante foreninger.</p>
	<p>Kunnskap om personer og miljøer Radikaliseringskontakten har ansvar for kontinuerlig å oppdatere relevante medarbeidere i politiet på personer, miljøer og trender. Innen hatkriminalitet, radikalisering og voldelig ekstremisme er tiltak som tilstedeværelse, tillitsbygging og informasjonsinnhenting viktig forebyggende innsats. Ansvar: Politiet</p>
	<p>Trygge ytringer i offentlig rom Utarbeide forebyggende samarbeid mellom kommunen og Øst politidistrikt om trygge markeringer, aksjoner og demonstrasjoner i det offentlig rom. Ansvar: Politirådet</p>
	<p>Nettverkdeltagelse Deltagelse i ulike nettverk. Innen arbeidet med å forebygge hatkriminalitet og voldelig ekstremisme vektlegges kunnskap og erfaringsdeling på tvers av kommuner og landegrenser. Eksempel; EU nettverket Radicalization Awareness Network (RAN), Strong Cities Network, Praktiker nettverk, RVTS nettverk. Ansvar: Kommunen</p>

3.4 Trygg på nett

Digitale enheter kan gi gode opplevelser, kreativ utfoldelse, læring og sosial kommunikasjon. Det er allikevel viktig å bidra til å gi barn, ungdom og voksne kunnskap for å ha en trygg hverdag på nett. Det er økende utfordringer med falske nyheter, hatytringer, polarisering og ekstremisme på nett. I arbeidet for å fange opp bekymringer på nett er det viktig å identifisere kjennetegn ved personer som er i fare for å gå over til ekstremisme etter online involvering. EU prosjektet DARE (2020) beskriver en varierende motivasjon når det gjelder deltakelse på sosiale medier, og i hvilken grad dette igjen utvikler seg til fysiske møter og handlinger der ekstremismen kan få dramatisk utslag.

Det er viktig å styrke barn, unge og voksne i mediekritisk forståelse, gi kunnskap i å avsløre falske nyheter, skape refleksjon om konsekvensene ved hatprat, samt gi kunnskap om ekstremisme på nett.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Trygg på nett	<p>Trygg på nett opplæring Styrke kunnskap om nettvett og kritisk mediebruk hos barn, elever, lærere, møteplasser for ungdom, voksne, organisasjoner, politiet, politikere mfl. Ansvar: SLT-modellen, kommuneområde oppvekst m.fl.</p>
	<p>Kunnskapsdeling om trygg på nett Politiet og SLT-modellen deler kunnskap og informasjon om hatkriminalitet, ytringsfrihet, ekstremisme, ulike metoder og opplegg. Ansvar: Kommunen Sammen med: Politiet</p>
	<p>Nettpatroljen Politiet har nettpatrolje som er synlig til stede på nett og sosiale medier, hvor publikum kan oppnå kontakt. Ansvar: Politiet</p>
	<p>Undervisningsopplegg eller temaforslag for skolene, næringsliv, lag og foreninger. Å øke mediekritisk forståelse er viktig for å forhindre polarisering, hat og utrygghet. Det oppfordres til at ulike aktører styrker kunnskap om falske nyheter og hatkriminalitet på nett i Sarpsborgsamfunnet. Eksempel på opplegg: Mediatilsynet, faktisk.no og nettvett.no. Ansvar: Kommunen</p>

3.5 Trygg i debatt

Dialog er en av de sentrale metodene for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme. Det å bli sett, hørt og få trygge rom til å uttrykke sine meninger er viktig for både barn, unge og voksne. Det må gis rom for refleksjon, kritisk tenkning og åpenhet, og med respekt og aktiv lytting hos deltagerne.

Dialog på tvers av tro og livssyn, det offentlige og det frivillige er et viktig grep for å skape gode relasjoner med forståelse og respekt. Trygg debatt med rom for mangfold og ulikheter vil styrke demokratiet.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Trygg i debatt	<p>Trygge møteplasser for debatt I perioden for handlingsprogrammet skal det arbeides for å mobilisere for flere trygge møteplasser, både fysisk og på nett, for barn, ungdom og voksne. Det er behov for trygge møteplasser med rom for dialog, debatt og diskusjon, som styrker demokratiet. Ansvar: Kommunen Sammen med: Sivilsamfunnets aktører</p>
	<p>Trygg debatt i Ungdomsrådet Ungdomsrådet skal ha årlig tema om dialog, demokratiet, hatytringer, hatkriminalitet og ekstremisme. Ansvar: Ungdomsrådet Samarbeid med: Politiet</p>
	<p>Trygt politisk engasjement Temasamling for politikere og de ulike rådsorganene om ytringsfrihet, hatytringer, hatkriminalitet og ekstremisme. Oppfordre til at alle politiske partier øker sin kunnskap og setter tema på dagsorden. Ansvar: Kommunen Samarbeid med: Politiet</p>
	<p>Debatt uten hatefulle ytringer Medvirke til at politikere og ansatte går foran som gode eksempler med nulltoleranse for hatefulle og rasistiske ytringer. Ansvar: Kommunen</p>
	<p>Mediesamarbeid om trygg debatt Opprette dialog om ytringsfrihet, hatytringer, hatkriminalitet og ekstremisme med media lokalt. Hvordan møte det, og håndtere utfordringer. Ansvar: Kommunen Samarbeid med: Politiet, politikere, ungdomsrådet, media</p>

3.6 Trygg i bønn

Et inkluderende og sterkt lokalsamfunn uten hat og voldelig ekstremisme er avgjørende for at religionsmangfoldet i Sarpsborg opplever trygghet. Det har vært gjennomført voldelige angrep på trossamfunn flere steder i verden og i Norge. Dette understreker behovet for at alle trossamfunn har lokaler som er godkjente som forsamlingslokaler og innehar kunnskap om sikkerhetstiltak. Trusselvurderinger må kommuniseres og følges opp av trossamfunnene selv og politiet. Men like viktig er tillitsbygging, samarbeid og dialog mellom trossamfunnene, politiet, kommunen og nærmiljø. Det kan sikre felles forebyggende innsats, og prinsipper om å stå sammen ved hendelser.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Trygg i bønn	<p>Dialogmøte med trossamfunn Dialogforum Østfold og muslimske trossamfunn inviteres til dialog møte med kommunen fire ganger i året, jamfør handlingsplan mangfold- og inkludering. Ansvar Kommunen</p>
	<p>Dialogforum Østfold Sarpsborg kommune og Dialogforum Østfold har egen samarbeidsavtale. Ansvar Kommunen Samarbeid med Dialogforum Østfold</p>
	<p>Livsynsmøte Politirådet arrangerer dialogmøte minimum annen hvert år for kontakt og informasjonsdeling. Ansvar Politirådet Samarbeid med Tros- og livssynssamfunn</p>
	<p>Radikaliseringskontakt Lokalt politi i samråd med radikaliseringskoordinator har ansvar for dialog og for å følge opp muslimske trossamfunn i Sarpsborg. Ansvar: Politiet</p>
	<p>Kontaktlister for kommune og politiledelse Årlig oppdateres kontaktinformasjon til ledere i trossamfunn. Ansvar Politirådet Samarbeid med trossamfunnene</p>

3.7 Trygg på å oppdage og melde ifra til kommune og politi

For å bli trygg på å fange opp bekymringer og melde ifra er det et kontinuerlig behov for oppbygging av kompetanse samt videreformidling av forskning på feltet. Dette omfatter generell kunnskap om hatkriminalitet, radikaliseringsprosesser og voldelig ekstremisme i Norge og internasjonalt, blant annet om radikaliseringsprosesser og motivasjonsfaktorer, effektiv forebygging, samt betydningen av internett og sosiale medier for radikaliseringsprosessen. For å bli trygg på å melde ifra er det viktig med informasjon om hvor bekymringer kan meldes.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Trygg på å oppdage og melde ifra til kommune og politi	Informasjon om hvor melde bekymring Det utarbeides informasjon på kommunens nettside om hvor bekymringer kan meldes. Ansvar: SLT-modellen Samarbeid med: Politiet
	Tillitsbygging og tilstedeværelse Politiet har dialog, tilstedeværelse og samarbeid med lokalsamfunnet og samarbeidende aktører. Informasjon om hvordan politiet arbeider er viktig for å skape tillit. Gjennom tillit og informasjon skapes trygghet for å si ifra om bekymringer. Ansvar: Politiet
	Veileder fra bekymring til håndtering av radikaliserings og ekstremisme Lokal veileder for ansatte med både kunnskap og kontaktinformasjon utarbeides. Regjeringen har utarbeidet egen nasjonal veileder. RVTS har utarbeidet egen læringsportal utvei.no. Ansvar: SLT-modellen Samarbeid med: Politiet
	Kompetansehevende tema for helsepersonell Legevakten, fengsel helsetjenesten, fastleger, samt sentrale helsetjenester skal ha tema radikaliserings og voldelig ekstremisme fra bekymring til håndtering. Ansvar: Virksomhet helse
	MOTløft fagdag for ansatte i kommunen, politiet og samarbeidspartnere Kommunen og politiet arrangerer fagdag med fokus på forebygging av hatkriminalitet og ekstremisme for førstelinjen i kommunen, politiet og fylkeskommunen. Dette for å sikre en nødvendig kompetanse utover i planperioden. Ansvar: Kommunen, SLT-arbeidsutvalget Samarbeid med Politiet og relevante fagmiljøer

3.8 Trygg på oppfølgingsarbeidet av bekymringer, radikalisererte personer og deres nettverk

Utenforskap handler om å ikke være en del av det sosiale fellesskapet. Det kan ramme alle, både unge og eldre, i ulike livssituasjoner. I arbeidet for å forebygge hatkriminalitet og voldelig ekstremisme er det avgjørende at sårbare personer eller ekstreme miljøer blir fanget opp, og får helhetlig og koordinert oppfølging over tid for å snu en negativ utvikling. Oppfølging handler om helhetlig innsats for å bedre relasjoner, arbeid, utdanning og fritid. Kommunen har ansvar for oppfølging av personer som er eller har vært involvert i ekstreme miljøer eller er hjemvendte fremmedkrigere, som ønsker hjelp. Dette krever koordinert samarbeid mellom ulike tjenester, politi og politiets sikkerhetstjenester.

Avradikalisering er en oppgave alle involverte tjenester har ansvar for. Arbeid med personer tilknyttet ulike ekstreme miljøer er komplekst, noe som krever fleksibel og prioritert tverrfaglig innsats både opp mot enkelt individ, familie og lokalmiljø (Ran manual 2017). RVTS har et nasjonalt ansvar for veiledning til kommunene. Ansatte som arbeider med personer involvert i ekstremisme er i behov av støtte og hjelp i et krevende langsiktig arbeid.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Trygg på oppfølgingsarbeidet av bekymringer, radikalisererte personer og deres nettverk	<p>Radex - gruppe Egen kommunal gruppe med mandat forankret i kommuneledelsen med faste representanter gjennomfører vurdering, koordinering og sikre oppfølging fra ulike tjenester. Ressurspersoner fra ulike tjenester kan innkalles ved behov. Samarbeidsform videreutvikles. Ansvar: Kommuneledelsen Samarbeid med: Politiet</p>
	<p>Ansvarsgruppe deltagelse og oppfølging Politiet kan delta i ansvarsgrupper som omhandler barn, ungdom og voksne med bekymring eller som er involvert i hatkriminalitet, vold og radikalisering. Ansvar: Relevante tjenester, foresatte, politiet</p>
	<p>Radikaliseringsgruppe barnevern Barneverntjenesten har egen gruppe med kompetanse/ videreutdanning innen ekstremisme som arbeider med unge og deres nettverk som er berørt. Gruppen har faste møter med SLT-koordinator. Saksbehandlere med videreutdanning arbeider med mottak / beredskapsvakt og mobilt team. Dette innebærer at tjenesten er godt rustet til drøftinger og vurderinger der denne utfordringen er aktuell. Ansvar: Kommunen, virksomhet barneverntjenesten</p>

	<p>Hjelp hjelpere - veiledning og støtte Å hjelpe ansatte som arbeider direkte med personer, grupper eller familier som er berørt av ekstremisme er avgjørende i et krevende arbeid. RVTS har nasjonalt ansvar for veiledning og kompetanse til kommunene. De har utarbeidet kunnskapsportalen utveier.no. Ansvar: Kommunen Samarbeid med: Politiet, helse Sør Øst, kriminalomsorgen og RVTS.</p>
	<p>Helhetlig oppfølging Personer som er i en radikaliseringsprosess eller radikalisert skal tilbys koordinert helhetlig støtte over tid. Langsiktig fleksibel oppfølging skal prioriteres. Alle tjenester har ansvar for avradikaliseringssarbeidet. Bruk av Individuell plan og ansvarsgrupper vektlegges etter den enkeltes ønsker og behov. Ansvar: Kommunen Samarbeid med: Politiet, og relevante tjenester</p>
	<p>Familiestøtte Pårørende og familienettverk til personer som er i en radikaliseringsprosess eller er involvert i ekstremistmiljøer er i behov av støtte. Pårørende og familie skal få tilbud om fleksibel og tett oppfølging. Helhetlig oppfølging av hele familien kan være avgjørende for å snu en negativ utvikling. Ansvar: Kommunen, og alle involverte tjenester.</p>
	<p>Bekymringssamtale – avklaringsamtale Politiet gjennomfører metodiske samtaler ved bekymring. Bekymringssamtalen er et strukturert verktøy for politiets samtaler med unge og deres foresatte om risikoatferd og kriminalitet. Samtaleverktøyet brukes for å kartlegge og identifisere risiko- og beskyttelsesfaktorer i den unges liv med tanke på kriminalitet. Ved bekymring for radikalisering og voldelig ekstremisme kaller politiet inn til en avklaringsamtale. Dette er en videreutvikling av bekymringssamtalen. Er personen det knyttes bekymring til under 18 år, inviteres foreldrene også inn i samtalen som er frivillig. Ansvar: Politiet</p>
	<p>Utvei og exit oppfølging Personer som ønsker å gå ut av ekstreme miljøer skal få tilpasset oppfølging over tid. Er personen under soning må politiet og kriminalomsorgen bidra til å involvere kommunen tidlig i soningsløpet for best mulig rehabilitering etter soning ut ifra den enkeltes ønsker. Familienettverkets involvering må vektlegges der det er hensiktsmessig i utveioppfølging. Ansvar: Kommunen Sammen med: Politiet, PST, kriminalomsorgen og andre relevante aktører.</p>

3.9 Trygg i forebygging av hendelser som påvirker lokalsamfunnet

Sarpsborg kommune har egne beredskapsplaner for å kunne sikre innbyggerne under uønskede hendelser og kriser. I arbeidet for et trygt og godt hjemsted kreves arbeid med forebyggende innsats og god beredskap samtidig. Forebyggende innsats gjennom samarbeid, dialog, mobilisering av gode krefter, kompetanseheving og rutiner kan styrke håndtering av hendelser som voldelige aksjoner og terror.

Ved et terroranslag lokalt vil kommunens beredskap -og krisehåndtering kobles inn. Erfaringer fra terrorangrep nasjonalt og internasjonalt viser viktigheten av langsiktig oppfølging av offer for terror, å styrke lokalmiljøet og å arbeide for å redusere hat, polarisering og konspirasjonsteorier. Mobilisering av frivillige organisasjoner og trossamfunn, samt tillitsbygging mellom myndigheter og innbyggere over tid, fremheves for å skape et trygt lokalsamfunn og for å stabilisere trygghet etter alvorlige uønskede hendelser.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Trygg i forebygging av hendelser som påvirker lokalsamfunnet	<p>Trygge trossamfunn Samling med politi, kommunen og alle trossamfunn om forebyggende trygghetstiltak. Ansvar: Kommunen; virksomhet brann, byggesak og SLT-koordinator Samarbeid med: Politiet</p>
	<p>Kriseteamet har kunnskap om ekstremisme Øke forståelse av hatkriminalitet, vold og ekstremisme. Styrke samhandling og kunnskap til ulike aktører som arbeider i kriser og beredskap på tema. Ansvar: Kommunen, Kriseteam leder</p>
	<p>Kontaktliste Årlig oppdatering av kontaktliste med ressurspersoner, trossamfunn, lag og foreninger som kan kontaktes, eller mobiliseres ved kriser og hendelser. Kontaktlisten utarbeides av beredskapskoordinator, mangfold- og inkluderingsrådgiver og SLT-koordinator. Ansvar: Kommunen</p>
	<p>Trygge forsamlingslokaler Samling for forsamlingslokaler om forebyggende trygghetstiltak. Ansvar: Kommunen Samarbeid med: Politiet</p>
	<p>Samle gode krefter For å bidra til et trygt Sarpsborg ved kriser og uønskede hendelser som øker frykt, polarisering og hat samles gode krefter som motkraft. Ressursaktører og enkeltpersoner inviteres til møter. ABCD-metoden bør benyttes for mobilisering og samarbeid om forebyggende tiltak. Det skal utarbeides prosedyre for møtegjennomføring. Ansvar: Kommunen</p>

	<p>Formidling av trusselvurderinger Politiet har ansvar for å formidle trusselbildet og trusselvurderinger til berørte og relevante aktører. Ansvar: Politiet</p>
	<p>Rundbordmøte - lokalt samfunnsengasjement Ved kriser eller akutte hendelser inviteres ressurspersoner, foreninger og trossamfunn fra lokalmiljøet. Dette er en metode fra FBI, USA, oversatt av Oslo kommune, bydel Søndre Nordstrand og Oslo politidistrikt. Eget panel deltar med kommunedirektør, politiledelse og andre relevante ansvarlige forhold til hendelsen, sammen med SLT-koordinator som leder møtet. Egen standardprosedyre for gjennomføring av rundbordmøte og ressursoversikt utarbeides for Sarpsborg. Ansvar: Kommunen, SLT-modellen Samarbeid med: Politiet</p>

Viktig kunnskap i dette arbeidet

Ytringsfrihet

Ytringsfriheten er frihet til å gi uttrykk for meningene sine, og til å søke og motta informasjon. Retten til ytringsfrihet står i [Grunnloven § 100](#) og er en forutsetning for demokratiet. Det er viktig for den politiske debatten og utviklingen i samfunnet at alle skal kunne si hva de mener. Ytringsfriheten har likevel noen nødvendige begrensninger for å ivareta hensyn til andre menneskers rettigheter, eller for å beskytte samfunnets sikkerhet og den offentlige orden. Når ytringene blir hatefulle, reguleres dette av straffelovens §186. (Politiet.no)

Taushetsplikt, avvergingsplikt og opplysningsplikt

Offentlige tjenestemenn og andre som utfører tjeneste eller arbeid for det offentlige har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13. I tillegg er ulike profesjonsgrupper og ansatte i bestemte deler av tjenesteapparatet underlagt særskilte taushetspliktsregler som kan være strengere enn reglene i forvaltningsloven.

Ved utveksling og annen håndtering av informasjon om unge mennesker som er i en radikaliseringsprosess, gjelder de samme regler for håndtering av personopplysninger som ellers gjelder for tjenestene. Regler for sensitive personopplysninger kan være relevant. Blant annet er unges politiske eller religiøse oppfatning å anse som en sensitiv personopplysning, jf. Personopplysningsloven § 2, 8) a).

Det er viktig at reglene anvendes slik at de fremmer det forebyggende arbeidet gjennom godt tverretattlig og tverrfaglig samarbeid, og likevel ivaretar både personvern, og ved saker som gjelder personer under 18 år; barnets beste (kilde: regjeringens nettsider).

Avvergeplikten og opplysningsplikten opphever taushetsplikten ved visse tilfeller og pålegger et ansvar for å aktivt melde ifra.

Avvergingsplikten

Alle har en plikt til å avverge nærmere angitte straffbare handlinger. Dette følger av straffeloven § 196. Plikten til å avverge et straffbart forhold inntreffer når man holder det for sikkert eller mest sannsynlig at den aktuelle straffbare handlingen vil bli eller er begått. I slike tilfeller opphever avvergingsplikten en eventuell taushetsplikt. Det er også straffbart å medvirke til brudd på avvergingsplikten, for eksempel ved å overtale noen til ikke å melde fra til politiet.

Opplysningsplikt/meldeplikt til barnevernstjenesten

Det er opplysningsplikt til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller utsatt for andre former for alvorlig omsorgssvikt, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker. Dette følger av barnevernloven § 6-4.

Opplysningsplikten følger også av tilsvarende bestemmelser i andre lover.

Opplysningsplikten innebærer en plikt til å melde fra til den kommunale barneverntjenesten på eget initiativ ved bekymring eller mistanke om at et barn lever under forhold som nevnt ovenfor (meldeplikt).

